

POSTANOWIENIE

22 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 22 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.S. i M.S.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej P.
spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 29 kwietnia 2022 r., I ACa 740/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od P. S.A. w W. łącznie na rzecz A.S. i M.S. kwotę 65 774,84 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 lutego 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 32 901,10 franków szwajcarskich z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 24 marca 2017 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrokiem z 29 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek apelacji pozwanego Banku zmienił częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo o odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot zasądzonych na rzecz powodów za okres od 28 października 2017 r. do dnia zapłaty, zastrzegając,

że zapłata przez pozwanego zasądzonych kwot nastąpi za jednoczesnym zaoferowaniem określonych kwot przez powodów i oddalił apelację w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej od wyroku z 29 kwietnia 2022 r. pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego „w postaci art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. w związku z art. 353 § 2 k.c., przez niewłaściwe zastosowanie tych przepisów, do kwot stanowiących przedmiot umownego potrącenia wierzytelności pozwanego wobec powodów, wynikających z umów kredytu z dnia 28 lutego 2007 r. oraz z dnia 17 lipca 2007 r., z wzajemnymi wierzytelnościami powodów wobec pozwanego, wynikającymi z zawartych umów rachunku bankowego”. Skarżący, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, twierdził, że skarga jest oczywiście uzasadniona „bowiem stanowisko przyjęte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, oznacza uznanie, że w konsekwencji stwierdzenia bezskuteczności czynności prawnej w postaci umownego potrącenia wzajemnych wierzytelności stron, kwota objęta potrąceniem winna być uznana za świadczenie (art. 353 § 2 k.c.) spełnione przez powodów na rzecz pozwanego”.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sposób w jaki należy prawidłowo uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania był przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Uzasadnienie wniosku opartego na przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga przedstawienia argumentacji prawnej zmierzającej do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 nie publ. i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); przekonanie o wystąpieniu tej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej postaci, podstaw kasacyjnych bądź ich uzasadnienia ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności.

Skarga pozwanego nie czyni zadość wskazanym wymaganiom, gdyż sprowadza się wyłącznie do dosłownego powtórzenia uzasadnienia zarzutów kasacyjnych. Brak w skardze argumentacji prawnej, która mogłaby przekonać, że zarzucone naruszenia prawa mają oczywisty charakter, a w konsekwencji zaskarżony wyrok jest ewidentnie błędny. Sposób sformułowania uzasadnienia wniosku powoduje, że już na obecnym etapie postępowania Sąd Najwyższy musiałby przeanalizować sprawę i zbadać podstawę, na jakiej skargę oparto, co byłoby niedopuszczalne.

Należy jednak równocześnie zauważyć, że całość argumentacji skarżącego opiera się na nietrafnym założeniu, iż Sądy obu instancji uznały, że wykonanie przez powodów zobowiązania, którego źródłem były dwie nieważne umowy kredytowe denominowane do franka szwajcarskiego, następowało poprzez umowne potrącenie wzajemnych wierzytelności stron tych umów. Wprawdzie pojęcie umownego potrącenia pojawia się zarówno w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji, jak i Sądu odwoławczego, lecz jak można ostatecznie przyjąć, Sądom chodziło o potrącenie w znaczeniu potocznym. Oczywiście za sytuację niepożądaną należy uznać posługiwanie się przez Sądy terminologią prawną w sposób nieściśły i mogący wprowadzać w błąd, nie oznacza to jednak, że takie jej użycie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia spowodowało jego wadliwość. Już

w uzasadnieniu wyroku z 27 września 2019 r. Sąd Okręgowy stwierdził m.in., że „powodowie utrzymywali na ich rachunku bankowym kwoty wskazywane przez kredytodawcę, które pozwany bank pobierał w celu spłaty zobowiązań z nieważnej umowy, co działo się za wiedzą obu stron, które godziły się na przejście własności środków pieniężnych z powodów na pozwanego”. Z kolei Sąd odwoławczy stwierdził, że „(...) potrącenie umowne, na które wskazuje pozwany, jak trafnie wyjaśnił to Sąd Okręgowy, było formą spełnienia świadczenia przez powodów jako kredytobiorców. Skoro niniejsze postępowanie wykazało, że w istocie sporne umowy były nieważne ex tunc, to świadczenie pobrane przez pozwany bank było w istocie świadczeniem nienależnym i nie mogło doprowadzić do umorzenia nieistniejących wierzytelności”. Co znamienne Sąd Apelacyjny, odwołując się skrótowo do stanowiska Sądu pierwszej instancji, nie kwestionował przedstawionej argumentacji wskazującej na spełnianie świadczeń powodów poprzez „pobieranie środków” z ich rachunku bankowego, nie zaś na potrącenie w rozumieniu art. 498 § 1 k.c. Jakkolwiek stanowisko Sądu odwoławczego w kwestii sposobu wykonywania zobowiązań przez powodów nie było tak jednoznaczne, jak Sądu pierwszej instancji, to można uznać, że z pewnością nie stało do niego w opozycji. W tej sytuacji nie można skutecznie twierdzić, że Sąd drugiej instancji, mówiąc o umownym potrąceniu, miał na myśli potrącenie, o którym mowa w art. 498 § 1 k.c., i opierać na tym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania. W spornych umowach kredytowych strony postanowiły, że spłata rat kapitałowo-odsetkowych następować będzie w drodze potrącenia przez kredytodawcę jego wierzytelności z tytułu udzielonych kredytów z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kredytobiorców, przy czym powodowie jako kredytobiorcy zobowiązani byli do posiadania środków na tym rachunku w wysokości umożliwiającej regulowanie należności kredytowych (§ 13 k. 68 i 74).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265). Wprawdzie z dniem 1 lipca 2023 r. w życie wszedł art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c., zgodnie z którym o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kosztów procesu sąd orzeka z urzędu (zob. art. 1 pkt 8 lit. a w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614), jednakże z uwagi na wydanie niniejszego orzeczenia na posiedzeniu niejawnym i określone w tym przepisie zasady co do daty początkowej naliczania tych odsetek (art. 98 § 1¹ zd. 2 k.p.c.), nie jest obecnie możliwe określenie tej daty w taki sposób, aby organ egzekucyjny mógł przymusowo wykonać orzeczenie w tym zakresie. Ustawodawca nie przewidział bowiem dla organu egzekucyjnego obowiązku ustalenia daty doręczenia takiego orzeczenia. Dlatego pewnym środkiem zaradczym dla zainteresowanej strony, która nie otrzyma od dłużnika zasądzonych kosztów w terminie wynikającym z powołanego przepisu, jest możliwość złożenia przez nią w ustawowym terminie przewidzianym w k.p.c. wniosku o uzupełnienie orzeczenia w tej materii, a wówczas sąd orzekający o kosztach procesu będzie mógł poczynić ustalenia co do daty doręczenia dłużnikowi orzeczenia zasądzającego te koszty.

M.M.

[ms]